

ВНУТРІШНЯ ФОРМА КОНЦЕПТУ «ПАТРІОТИЗМ» НА БАЗІ ЕТИМОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

О. І. Маркова, аспірант

Сумський державний університет,

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна

E-mail: b111zzz000111@gmail.com

Передбачаючи наявність базових спільних цінностей, патріотизм у мові виражається через систему комплексної (культурно-ментально-мовної) одиниці – концепт. Засвоєння цього феномену змінювалось і трансформувалось у процесі вдосконалення самої свідомості. У статті досліджується прихована складова лінгвокогнітивного феномену – внутрішньої форми слова, що номінує концепт ПАТРІОТИЗМ. Вивчення внутрішньої форми слова на основі етимологічного аналізу відкриває можливості реконструкції окремих ланцюжків мовної номінації, даючи тим самим певну інформацію щодо народження і функціонування слова в мовознавчому, когнітивному та етнологічному аспектах дослідження. Етимологічний аналіз уможливує виявлення внутрішньої форми, яка сприяє з'ясуванню початкових асоціацій, первинних концептуальних ознак. У статті розглянуто різноманітні аспекти смислу концепту ПАТРІОТИЗМ, проаналізовано його асоціативний потенціал, виокремлено універсальні лінгвокультурні риси кодування концепту.

Ключові слова: *внутрішня форма слова, концепт, етимологічний аналіз, патріотизм.*

Антропоцентрична парадигма орієнтує сучасне мовознавство на вивчення не лише лінгвістичних категорій, а й мовленнєво-мисленнєвої діяльності, утілених у мовленнєвих одиницях світосприйняття і світогляду носіїв мови. Усі когнітивні процеси відбуваються за певними правилами й алгоритмами, тому що людина наділена здатністю до концептуалізації та категоризації. Ці процеси знаходять своє відображення в концептах. Нині в суспільстві спостерігається підвищений інтерес до феномену ПАТРІОТИЗМ, який містить у собі спонукальний складник, відіграючи провідну роль в об'єднанні індивідів для спільних, колективних дій. Передбачаючи наявність базових спільних цінностей, патріотизм у мові виражається через систему комплексної (культурно-ментально-мовної) одиниці – концепту. Концепт «патріотизм» породжений у свідомості, а продовжувати своє життя може й поза її межами, наприклад у текстах ЗМІ. З погляду мовознавства для його аналізу вимагається застосування *комплексної методики дослідження*, яка б поєднувала традиційні методи стилістичного, семіотичного й інших видів аналізу, переосмислених крізь призму когнітивної парадигми. У дослідженні концепту одним із важливих моментів є аспект його вербалізації, оскільки саме мова є основною і природною формою функціонування концептів, через яку можна здійснити найбільш повний доступ до їх сутності. Переміщення фокусу когнітивно-культурологічних досліджень на вивчення механізму номінації спричинило розвиток нового напрямку так званої «онтологічної етимології», спрямованої на виявлення глибинної семантичної мотивації номінативних одиниць – об'єктиваторів культурних концептів, що проливає світло на особливості первинної категоризації дійсності давніми етносами [10, с. 4–5]. Етимологічні дані в концептуальних дослідженнях сприяють спостереженню процесу виникнення й розвитку концепту в людській свідомості. Первісні форми й значення слова, співвідносні із сучасним мовним утіленням концепту, складають історичну картину його буття, наповнену етнокультурними особливостями кожного етапу становлення його сутності в національній свідомості. Етимологічний аспект визначає структуру концепту в діахронії, розкриває його глибинні страти, сформовані в культурно-історичному

© Маркова О. І., 2017

контексті й розвинуті в етнокультурній традиції. Етимологічний аналіз уможливило виявлення внутрішньої форми, яка сприяє з'ясуванню початкових асоціацій, первинних концептуальних ознак, що будуть розгортатися в подальшому, відображаючись у мові. Виявлення внутрішньої форми концепту ПАТРІОТИЗМ на базі етимологічного аналізу слів, що репрезентують досліджуваний концепт, є одним із способів різноаспектного осягнення його вербалізації, у чому й полягає **актуальність нашої розвідки**.

Предмет дослідження становлять парадигматичні відношення лексем-вербалізаторів концепту ПАТРІОТИЗМ з суміжними до досліджуваного концепту лексемами-вербалізаторами.

Об'єктом дослідження є лексеми-вербалізатори, що виявляють внутрішню форму концепту ПАТРІОТИЗМ.

Феномен ПАТРІОТИЗМ як основа концепту, що досліджується у нашій розвідці, є древньою універсальною культурою. Це одне із давніх понять в історії людської думки. Його засвоєння у свідомості змінювалось і трансформувалось у процесі вдосконалення самої свідомості. При з'ясуванні поняттєвої складової концепту ПАТРІОТИЗМ важливим є дослідження етимології його ключового слова й базових вербалізаторів. Етимологічний аналіз має на меті встановлення походження форми (на основі відтворення закономірних фонетичних та морфологічних змін) та значення (аргументовано вірогідні семантичні трансформації). Вихідною позицією аналізу концепту є визначення його внутрішньої форми, тобто йдеться про встановлення внутрішньої форми слова, що номінує концепт. **Метою** етимологічного аналізу є реконструкція праформи та первісного значення слова й пояснення процесів їх перетворення до сучасного стану [16, с. 146]. Як зазначає Манакін В. М., етимологія слова – це площина дослідницького порядку, яка торкається не самого принципу номінації, а виявляє історично затемнені першооснови найменування, наближаючи етимолога до первісного образу – внутрішньої форми, яку на синхронному рівні декодувати важко або неможливо [9, с. 78]. Потебня О. О. ототожнював внутрішню форму слова з етимологією (етимологом) слова, наголошуючи на тому, що внутрішня форма є «центром образу» предмета для представників певної мови завдяки збереженню ознак об'єкта, а також і як схему взаємодії з ним [12, с. 24]. Русанівський В. М. визначає роль внутрішньої форми не лише у творенні слова, а й забезпеченні взаємозалежності між формою і змістом, у «висвітленні механізму вираження думки у слові», у з'ясуванні головної властивості слова – «здатності позначати виділювані думкою предмети і їх властивості» [14, с. 14].

Почуття патріотизму необхідно людині як члену певної спільноти вже на ранніх етапах розвитку людства, тому що важливо було розрізняти «своїх» і «чужих» та зберігати вірність і прихильність саме до членів своєї групи. Пламенац Дж. стверджує: «Патріотизм, або вірність спільноті, до якої хтось належить, існував протягом усього часу існування спільнот. Хоч це слово рідко коли вживалося до XVIII століття, саме явище є давнім і відомим під іншими назвами, як-от «любов до краю» або «вірність своєму народові» [13, с. 484]. Аксіологічний зміст концепту ПАТРІОТ обґрунтовано в Оксфордському словнику англійської етимології: «*patriot compatriot XVI; (походить із французької мови) той, чияю головною пристрастю є любов до власної країни XVII. – фр. patriote – н. лат. patriōta... patriotic XVII. – гр. patriōtikós. patriotism XVIII*» [23, с. 340]. У Словнику «Merriam-Webster's Collegiate Dictionary»: «*love that people feel for their country: love for or devotion to one's country*» (любов, яку люди відчують до своєї країни: любов до чи відданість своїй країні) [24, с. 909]. Семитомний «Етимологічний словник української мови» засвідчує, що слово патріот, найближче спільнокореневе до досліджуваного, пройшло такий шлях, перш ніж потрапило до української мови: «*Патріот... – запозичене з французької мови; можливо, через німецьку; фр. patriote (> нім. Patriot) «патріот» виникло на підставі лат. Patriōta «тс.», яке походить від гр. πατριότης «земля, співвітчизник», утвореного від πατριος «батьківський, успадкований від батьків», пов'язаного з патір*

(род. в. πατρός) «батько», спорідненим з лат. Pater «тс.» [3, с. 317]. Васюкова Н. В. переконана, що основою слова патріот є семантичне навантаження вихідних грецьких лексем «батьківський, успадкований від батька», пов'язаних спільною сімєю «батько». [4, с. 10]. Центральне місце у системі мовних репрезентантів аналізованого концепту ПАТРІОТИЗМ належить іменнику БАТЬКО, який зв'язує нас з глибинними пластами української народної культури. Витоки значення слова пов'язані з «культуою батька-прародителя та його владної спадщини, символікою соціальної ієрархії та жертвовного служіння божественно-первинному» [7, с. 184 – 1853]. На думку Чернової А. В., на особливостях концептуалізації батька в українській мовній картині світу досить відчутно відбилися риси патріархального суспільства [20, с.170]. Патріархат (від грец. πατήρ – батько і ἀρχή – початок, влада), як відомо – це останній етап у розвитку первісного родового ладу, який заступив матриархат і характеризувався веденням родоходу по батьківській лінії, панівною роллю чоловіка в ключових сферах життя (родина, господарство, суспільство [17, с. 632]. Важливим моментом у нашому дослідженні є етимологія слова патріарх, що було запозичене через посередництво старослов'янської з грецької мови, де воно (πατριάρχης) означало «батько роду, родоначальник» (< πατήρ «батько, предок» + ἀρχω – «починаю; йду попереду; керую, владарюю») [3, Т. IV, с. 316–317]. БАТЬКО є ключовою міфологемою, утворюючи основу ціннісної картини світу українців. Його залучення до внутрішньої форми концепту ПАТРІОТИЗМ ґрунтується на глибинному історичному зв'язку. Концепт БАТЬКО входить до групи тих носіїв національного інформаційного коду (інформаційної пам'яті), що покладені в основу творення світогляду українського народу, його екзистенціально-аксіологічної системи, виформування культурного семіотичного універсалу [19, с. 12]. Як стверджує Бабакова О.В., мовні засоби, що вербалізують концепт БАТЬКО, відображають національно-мовні уявлення про нього як головного в родині, як захисника й вихователя, який утверджує моральні устої, дотримуватися яких особливо необхідно йому [1, с. 4]. Із батьком у свідомості українців тісно пов'язане уявлення про можливість повноцінного існування лише в його середовищі, оскільки він забезпечує захист і надає допомогу. Бартмінський Є. зауважує, що стереотипи родинних ролей вирізняє яскрава ознака цінності, причому щодо батька таке оцінювання є позитивним і сягає рівня ідеалізації. [22, с. 120].

Суфіксальним похідним від слова БАТЬКО є БАТЬКІВЩИНА. Словникові репрезентації низки слів *батьківський, успадкований від батьків*, на нашу думку, виявляють у внутрішній формі досліджуваного концепту ПАТРІОТИЗМ концепт БАТЬКІВЩИНА, оскільки етимологічний корінь зі значенням *батьківщина* від похідного *patris* ми відчуваємо відразу. За словником, *батьківщина*: 1. *Країна старосовно до людей, які народилися в ній та є її громадянами; вітчизна. // Місце народження кого-небудь*. 2. *перен. Місце зародження, походження або виникнення чого-небудь* [17, с. 39]. У філософсько-теоретичному осмисленні *батьківщина* розглядається як «*країна, що історично належить даному народові; освоєне цим народом географічне середовище, відображене в його матеріальній і духовній культурі; економічне, соціальне, політичне і культурне середовище, що історично склалося і освоєне людьми*» [21, с. 83].

Словникові репрезентації низки слів *Батьківщина – «земля батьків»*, місце народження, територія, освоєна кількома поколіннями певного етносу, середовище його проживання – виявляють у внутрішній формі концепт ЗЕМЛЯ. Певне природне середовище (земля з її лісами, луками, річками та озерами, прилеглими морськими просторами тощо) виступає в ролі *батьківщини* тоді, коли воно оцінене культурою, осмислене як своє, як свідчення історичного минулого етносу й сукупність його історичних пам'яток, як джерело індивідуальних та спільних для етнічної групи спогадів і переживань [17, с. 313]. Марчук У. Б. зазначає, що аналіз результатів асоціативного експерименту виявляє функціонування в українській мовній свідомості тісного зв'язку між концептами БАТЬКІВЩИНА та ЗЕМЛЯ. Батьківщина

мислиться українцем не просто як місце чи простір, а як земля, ґрунт, який можна потримати в руках, взяти з собою на чужину (антеїзм) [8, с. 45]. Лінгвокультурний концепт БАТЬКІВЩИНА на лежить до так званих абстрактних, загальнолюдських концептів, який водночас має своє етнокультурне наповнення. Отже, ядром концепту БАТЬКІВЩИНА є таке смислове наповнення:

- країна, що історично належить даному народові;
- освоєне народом географічне середовище, відображене в його матеріальній і духовній культурі.

Саме тому іншою визначальною складовою світогляду українців, закладеною у внутрішню форму концепту ПАТРИОТИЗМ, є глибокий духовний зв'язок з рідною землею, що вербалізується словом ЗЕМЛЯ в однойменний концепт.

Отже, концепти БАТЬКО, БАТЬКІВЩИНА, ЗЕМЛЯ, як виявили результати етимологічного дослідження, становлять внутрішню форму концепту ПАТРИОТИЗМ. Ці концепти не ототожнюються, але тісно переплітаються, і через ці зіткнення уможливується більш точне й глибоке з'ясування суттєвих ознак поняттєвої складової концепту. Виявлення внутрішньої форми концепту ПАТРИОТИЗМ відбулось через парадигматичні відношення його лексем-вербалізаторів з лексемами-вербалізаторами суміжних до досліджуваного концептів. Етимологічне дослідження є невід'ємним складником концептуального аналізу, оскільки воно спрямоване на розкриття внутрішньої форми слова, його первісного значення.

ВНУТРЕННЯЯ ФОРМА КОНЦЕПТА ПАТРИОТИЗМ НА БАЗЕ ЭТИМОЛОГИЧЕСКОГО АНАЛИЗА

О. И. Маркова, аспирант

*Сумской государственной университет,
ул. Римского-Корсакова, 2, г. Суми, 40007, Украина
E-mail: b111zzz000111@gmail.com*

Предполагая наличие базовых общих ценностей, патриотизм в языке выражается через систему комплексной (культурно-ментально-языковой) единицы – концепт. Усвоение этого феномена изменялось и трансформировалось в процессе усовершенствования самого сознания. В статье исследуется скрытая составляющая лингвокогнитивного феномена – внутренняя форма слова, которая номинирует концепт ПАТРИОТИЗМ. Изучение внутренней формы слова на основе этимологического анализа открывает возможности реконструкции отдельных звеньев языковой номинации, давая тем самым определенную информацию о рождении и функционировании слова в языковом, когнитивном и этимологическом аспектах исследования. Этимологический анализ дает возможность выявить внутреннюю форму, которая способствует определению первичных концептуальных признаков. В статье рассмотрены разнообразные аспекты смысла концепта ПАТРИОТИЗМ, проанализирован его ассоциативный потенциал, выявлены универсальные лингвокультурные черты кодирования концепта.

Ключевые слова: внутренняя форма слова, концепт, этимологический анализ, патриотизм.

INTERNAL FORM OF THE PATRIOTISM CONCEPT BASED ON THE ETHYMOLOGICAL ANALYSIS

O. I. Markova, postgraduate student

*Sumy State University,
2, Rymskoho-Korsakova St, Sumy, 40007, Ukraine
E-mail: b111zzz000111@gmail.com*

Assuming the availability of basic common values, patriotism is expressed in the language through the system of complex (cultural-mental-linguistic) unit - a concept. The assimilation of this phenomenon has been changing and transforming in the process of improving the consciousness itself. The article deals with the establishment of a hidden component of the lingo-cognitive phenomenon – the internal form of the word – defining the concept of PATRIOTISM. Study of the internal form of the word on the basis of etymological analysis reveals the possibilities for the reconstruction of individual chains of the language nomination, thus giving some information on the origin and functioning of the word in the linguistic, cognitive and ethnological aspects of the research. The etymological analysis makes it possible to identify the internal form, which helps to clarify the initial associations, the primary conceptual features. The article therefore deals with various aspects of the meaning of the concept of PATRIOTISM. Its associative potential is analyzed, the universal linguistic and cultural features of the concept coding are distinguished.

Keywords: internal form of the word, concept, etymological analysis, patriotism.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабакова О. В. Асоціативні ознаки концепту лелека в українській лінгвокультурі / О. В. Бабакова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – 2017. – № 26, Том 1. – С. 4-8.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. – Т. 4 / уклад. Р. Болдирев та ін. ; ред. Тому : В. Коломієць, В. Скляренко. – К. : Наук. думка, 2003. – 656 с.
4. Васюкова Н. В. Этимологический и семантический анализ имени концепта патриот (на материале украинского, русского, английского и французского языков) / Н. В. Васюкова // *Studia Linguistica*. - 2012. – Вип. 6. – С. 82-86
5. Євтушина Т. О. Лінгвостилістичний потенціал фразеології у творах В. Стефаніка : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Євтушина Тетяна Олександрівна – Київ, 2005. – 19 с.
6. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / В. фон. Гумбольдт. – М., 1984. – С. 13.
7. Литвин Ф. А. Экспрессивность как свойство лексико-семантической группы / Ф. А. Литвин // Экспрессивность лексики и многозначность слова в языке речи. – М., 1989. – С. 35.
8. Марчук У. Б. Асоціативний потенціал лінгвокультурних концептів у різносистемних мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Уляна Богданівна Марчук . – Київ : Б.в., 2009. – 20 с.
9. Манакін В. М. Внутрішня форма слова в англійській та українській мовах : монографія / В. М. Манакін, К. О. Токарев. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2013. – 150 с.
10. Мова в культурі народу : план-проспект / С. С. Єрмоленко, Т. А. Харитоновна, О. Б. Ткаченко. та ін. // Мовознавство. – 1998. – № 4-5. – С. 3-17.
11. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2001. – 192 с.
12. Потебня А. А. Полное собрание сочинений : Мысль и язык / А. А. Потебня; ред. Комитета по изд. соч. А. А. Потебни при ВУАН. – О., 1922. – Т. 1. – С. 24.
13. Пламенац Дж. Два типи націоналізму / Джон Пламенац // Націоналізм : теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера : антологія / упоряд. Олег Проценко, Василь Лісовий ; Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського. – К. : Простір : Смолоскип, 2010. – С. 483-494.
14. Русанівський В. М. Історія української літературної мови / В. М. Русанівський. – К., 2001. – 349 с
15. Смитко О. С. Внутрішня форма номінативних одиниць / О. С. Смитко. – Львів. 1990. – 114 с.
16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
17. Словник іншомовних слів / ред. академіка АН УРСР О. С. Мельничука. – К. : Гол. ред. Укр. рад. енциклоп., 1985. – 970 с.
18. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – Київ : Знання, 2007. – 494 с.
19. Чернова А. В. Концепти «батько», «мати» в українській лексико-фразеологічній системі світу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Чернова Аліна Володимирівна. – Д., 2010. – 252 с.
20. Чернова А. В. Концептуальна статусна дихотомія «батько-дитина» / А. В. Чернова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Т. 26 (65). – № 1. – С. 196-172.
21. Філософський словник / ред. В. І. Шинкарука. – 2. вид., перероб. і доп. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
22. Bartmiński J. Stereotypy mieszkają w języku. *Studia etnolingwistyczne* / J. Bartmiński. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2007. – 360 s.
23. The Concise Oxford Dictionary of English Etymology / ed. by T. F. Hoard. – New York, Oxford : Oxford University Press, 1996. – 552 p.
24. Merriam-Webster's collegiate dictionary. – 11th ed. – Springfield, Mass. : Merriam-Webster, Inc., 2005. – 1623 p. : ill. ; 25 cm.

REFERENCES

1. Babakova O. V. (2017). Asotsiativni oznaki kontseptu leleka v ukrainskij lingvokulturi [In Associative Signs of the Stork Concept in Ukrainian Linguistic Culture]. *Naukoviy visnik Mizhnarodnogo humanitarnogo universitetu. Ser.: Filologiya*. № 26, vol. 1, p. 4-8.
2. *Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language* [Velikiy tлумachnii slovník suchasnoi ukrainskoi movi]. (2005). Uklad. i golov. red. V.T. Busel. Kyev, Ukraine: Irpin: VTF «Perun», 1728 s.
3. *Etymological Dictionary of the Ukrainian Language* [Etimologichnii slovník ukrainskoi movi : v 7 t.]. Kyev, Ukraine: Nauk. dumka, 2003, Vol. 4, 656 s.
4. Vasjukova N. V. (2012). Etimologicheskii i semanticheskii analiz imeni kontseptu patriot (na materiale ukrainskogo, russkogo, angliyskogo i frantsuzskogo yazykov) [Ethymological and semantic analysis of the name of the concept patriot (on the material of Ukrainian, Russian, English and French languages)]. *Studia Linguistica*. V. 6, pp. 82-86.
5. Evtushina T.O. (2005). *Lingvostilistichnii potentsial frazeologii u tvorakh V.Stefanika* [Linguostolic potential of phraseology in the works of V. Stefanyk]: Avtoref. dis. ... PhD in filol. Kyiv, 2005,19 s.
6. Gumbol'dt, V. fon. (1984). *Izbrannyye trudy po yazykoznaniiyu* [Selected works on linguistics]. Moscow, USSR, p. 13.

7. Litvin F.A. (1989). Ekspressivnost' kak svoystvo leksiko-semanticheskoy gruppy [Expression as a property of the lexical-semantic group]. *Ekspressivnost' leksiki i mnogoznachnost' slova v yazyke rechi*. Moscow, p. 35.
8. Marchuk U. B. (2009). *Asotsiativniy potentsial lingvokulturnikh kontseptiv u riznosistemnykh movakh* [The associative potential of linguistic and cultural concepts in multicausal languages] : avtoref. dis ... kand. filol. nauk : 10.02.15. Kyiv, Ukraine: B.v., 20 s.
9. Manakin V. M., Tokarev K. O. (2013). *Vnutrishnya forma slova v angliys'kiy ta ukrainskiy movakh* [The internal form of the word in the English and Ukrainian languages] : [monografiya]. Zaporizhzhya, Ukraine : Zaporizkiy natsional'niy universitet, 150 s.
10. Ermolenko S. S., Kharitonova T. A., Tkachenko O. B. ta in. (1998). *Mova v kulturi narodu (plan-prospekt)*. *Movoznavstvo*. № 4–5, S. 3–17.
11. Popova Z.D., Sternin I.A. (2001). *Ocherki po kognitivnoy lingvistike* [Essays on cognitive linguistics]. Voronezh: Istoki, 192 s.
12. Potebnya A. A. (1922). *Polnoe sobranie sochineniy* [Complete collection of essays]: Mysl i yazyk / Pod red. Komiteta po izd. soch. A. A. Potebni pri VUAN. Odessa, V. 1, S. 24.
13. Plamenats, Dzh. (2010). Dva tipi natsionalizmu . *Natsionalizm : teoriï natsii ta natsionalizmu vid Yohana Fikhte do Ernesta Gellnera : antologiya* [Nationalism: the theory of nation and nationalism from Johann Fichte to Ernest Gellner] / uporyad.: Oleg Protsenko, Vasil Lisoviy; Nauk. t-vo im. V'yacheslava Lipinskogo. Kyiv : Prostrir : Smoloskip. S. 483–494.
14. Rusanivskiy V. M. (2001). *Istoriya ukrains'koi literaturnoi movi* [History of the Ukrainian literary language]. Kyiv, 349 s.
15. Smitko O. S. (1990). *Vnutrishnya forma nominativnykh odinit* [The internal form of nominative units]. L'viv, Ukraine. 114 s.
16. Selivanova O. O. (2006). Suchasna lingvistika. *Terminologichna entsiklopediya*. Poltava, Ukraine: Dovkillya. 716 s.
17. *Slovník inshomovnykh slov* / [red. O. S. Melnichuk]. Kyiv : Gol. red. Ukr. rad. entsiklop., 1985. 970 s.
18. Uzhchenko V.D., Uzhchenko D.V. (2007). *Frazeologiya suchasnoi ukrainskoi movi* [The phraseology of modern Ukrainian language]: Navch. posib. Kyiv: Znannya. 494 s.
19. Chernova A.V. (2010). *Kontsepti «bat'ko», «mati» v ukrains'kiy leksiko-frazeologichniy sistemi svitu* [Concepts «father», «mother» in the Ukrainian lexical-phraseological system of the world]: dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Dnipropetrovsk, Ukraine, 252 s.
20. Chernova A. V. Kontseptual'na statusna dikhotomiya «batko-ditina» Conceptual status dichotomy «father-child». *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya «Filologiya. Sotsial'nye komunikatsii»*. T. 26 (65), № 1. S.196–172.
21. *Filosofskiy slovník* / red. V. I. Shinkaruka. 2. vid., pererob. i dop. (1986). Kyiv, Ukraine. 800 s.
22. Bartmiński J. (2007). Stereotypy mieszkają w języku. *Studia etnolingwistyczne*. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. 360 s.
23. *The Concise Oxford Dictionary of English Etymology* / ed. By T. F. Hoard. (1996). New York, Oxford : Oxford University Press. 552 p.
24. *Merriam-Webster's collegiate dictionary*. 11th ed. (2005). Springfield, Mass.: Merriam-Webster, Inc. 1623 p.: ill. ; 25 cm.

Надійшла до редакції 22 жовтня 2017 р.